

Beretning

om

Anvendelsen af det for Finantsaaret 1881—82 bevilgede Beløb „til Undersøgelse af samtlige Mindesmærker fra Fortiden og disses Fredning“.

Ved det for Finantsaaret 1881—1882 bevilgede, betydelig forhøjede Beløb „til Undersøgelse af samtlige Mindesmærker fra Fortiden og disses Fredning“, en Bevilling, der sikkert baade maa betragtes som et smukt Vidnesbyrd om den bestandig stigende Interesse for Minderne fra vort Lands Fortid, og hvori jeg tillige med særlig Glæde tror at turde erkjende et Udtryk for Tillid overfor Direktionens hidtidige Virksomhed, har det været muligt med større Kraft end tidligere at arbejde for Landets antikvariske Undersøgelse og for Fredningen af vigtige Mindesmærker. Naar der dog endnu ikke, især saa længe før Finantsaarets Udløb, i visse Henseender kan fremlægges Resultater af et saa betydeligt forøget Omfang, som jeg kunde ønske det, og som der ved en fortsat Bevilling af et lignende Beløb vil kunne ventes i de følgende Aar, saa beror dette ikke uvæsentlig dels paa de for arkologiske Undersøgelser i Markten særlig ugunstige Veirforhold i den forløbne Sommer, dels paa, at Bevillingen for 1881—82 først gaves sent i Aaret 1881, efterat de Maaneder vare forløbne, som bedst egne sig for antikvariske Reiser.

Imidlertid er der paa sædvanlig Maade efter den Plan, som udførligen udvikledes i Direktionens sidste Beretning, der afgaves til Finantsudvalget, blevet virket i størst mulig Udstrækning, og Landets Undersøgelse er fredeven godt fremad, idet 3 Herreder, 2 i Sylland og 1 i Sjælland, ere blevene bereiste af Arkæologer og Kunstnere i Forening, og endvidere Undersøgelse af et 4de Herred i Sylland er bleven fuldført; det indsamlede Materiale foreligger nu i udførlige Beretninger, ledsagede af Kort og talrige Afbildninger. Antallet af de Mindesmærker, som ere blevene fredeve, fornemlig paa de nævnte Undersøgelsesreiser, dels ved Gave, dels ved Kjøb, er, som det vil ses af nedenstaaende Fortegnelse, ialt 29. Særligt har Direktionen ligesom tidligere, væsentlig ved Hjælp af sagkyndige Mænd omkring i Landet, efter som Leilighed gaves, og forsaavidt Pengemidlerne tillode det, arbejdet for Fremdragelsen og Undersøgelsen af ældre og yngre Monumenter fra Fortiden og for disses Vedligeholdelse og hensigtsmæssige Sikkring, samt tillige, hvor dette maatte være ønskeligt, draget Omfæng for Tilveiebringelsen af paalidelige Afbildninger. Ved Mindesmærker fra Stenalderen paa Møen og i Arns Herred i Sjælland er der foretaget Afstivninger og Abbedringer, som vare nødvendige for deres fremtidige Bevaring. Flere nye Runestene ere fundne. Saaledes er der, ifølge Meddelelse fra Lærer S. Peteresen i Allinge, ved Nedbrydningen af Klemens Kirke blevet opdaget en stor, ny Runesten, og senere har Lærer S. M. Jørgensen i Søfter gjort Indberetning om Fundet af 3 Brudstykker af Runestene i Klemens Kirke og Præstegaard samt om, at der ogsaa i Langebe er fundet et Stykke af en Runesten. Ved imødekommende Hjælp af Lærer Dyrstrup i Gasum er Runestenen i Søndersteden bleven fuldstændig fremdragen og opstillet ved Kirkens Baabenhus, og paa samme Maade ere to tidligere kjendte Runestene ved Østermarie Kirke blevene firkede for Eftertiden. Som sædvanlig have de nu hyppigere omfattende Restaurationer af Kirkebygningerne omkring i Landet medført adskillige Undersøgelser af de ikke sjældent forekommende Kalkmalerier. Paa Foranledning af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ere Malerierne i Stubbekjøbing, Hærdslev, Hørslev og Sønderholm Kirker blevene undersøgte og delvis afbildede af Arkitekterne Kornerup, Winstrup og Uldahl, og af de nylig opdagede Kalkmalerier i Klemens Kirke paa Bornholm er der tilveiebragt fotografiske Afbildninger. Da Bevaringen af disse gamle Kirkebilleder, selv i Tilfælde, hvor Vedligeholdelsen maa anses for at være særdeles ønskelig, ikke sjælden støder paa uovervindelige Banstigeligheder paa Grund af Beføstningen ved deres Restauration, maa det særlig paastånes, naar Kirkeeierne redebønt give Tilflugt hertil. Saaledes har i det forløbne Aar Grevstabet Christansholm tilfagt at ville yde et større Beløb til Restaurationen af Malerierne i Rjettinge Kirke, som Direktionen lod undersøge i 1880, og af Størringgaard Somsruklosters Midler er der bevilget et ikke ringe Beløb til Restaurationen af Kalkmalerierne i den nysnævnte Hærdslev Kirke. Ved Siden af Kalkmalerierne er det oftest ældre Gravmonumenter, der have Interesse i historisk eller kunstnerisk Henseende, som træve Direktionens Opmærksomhed. En mærkelig Gravsten med udbugne Figurer, der henlaa som Trappesten ved Stenløse Præstegaard i Tyn, vil blive flyttet til det oldnordiske Museum; Justitsraad Winstrup er bleven anmodet om at tegne to gamle Gravstene paa Heils Kirkegaard ved Kolbing, og der er gjort Skridt for, at de mærkelige Gravstene i Sønderstolen Kirke over Gabriel Gyldenskjærne og Justru, samt over Sep. Fris og Justru skulle optages af Gulvet og opstilles ved Korvæggen.